

Forum Sør

Faglig seminarserie

2006-07

Aktører, relasjoner og resultater i
bistandssamarbeidet

24 oktober 2006

Lars T. Søftestad, Supras Consult
mail@supras.biz | www.supras.biz



INNHold

- Aktører
 - Om typer av aktører
- Relasjoner
 - Typer av relasjoner
- Prosjekter
 - Noen eksempler fra prosjekter
- Resultater
 - Tilsiktede og utilsiktede påvirkninger



AKTØRER

- Hva er en aktør (stakeholder)?
 - En gruppe/kategori, ikke enkeltpersoner
 - Andre aktører vs. oss selv
- Hva kjennetegner aktører?
 - Verdier
 - Preferanser
 - Midler
 - Målsettinger
 - Realpolitikk - relativitet vs. absolutisme



Om aktører

Klassifikasjon av aktører:

- Giverland – prosjekt adm. og finansiering
- Mottakerland
- Offentlig, privat og kommersiell sektor
- Administrativt nivå – fra regjering til landsby / befolkning
- Mottaker/bruker og ressurs
- Kritisk/nøytral og opportunistisk
- Forhold til lokalbefolkningen og til staten



RELASJONER

- Aktører må forstås i forhold til andre aktører
 - Relasjoner og relativitet
- Aktørers handlinger er ikke fastlagte, hverken over tid eller i forhold til de andre aktørene det samhandles med
- Relasjoner har et formelt aspekt, og et praktisk/realpolitisk aspekt – teori og praksis



Aktør modeller, I

Fra det enkle til det komplekse:

- Linje – 2 aktører
 - Giver og mottaker, nasjonsnivå
 - Kan forstås horisontalt og vertikalt
- Trekant – 3 aktører
 - Lokalbefolkningen er kommet til, uten at det nødvendigvis betyr noe særlig
 - Kan posisjoneres med spissen opp eller ned

SC

Aktør modeller, II

Fra det enkle til det komplekse:

- Firkant – 4 aktører
 - Sivile samfunn i giverland i tillegg
 - Flere aktører fører til flere relasjoner
 - Hver aktør må forholde seg til flere andre aktører



Aktør modeller, III

Fra det enkle til det komplekse:

- Femkant og videre...
 - ”Alle” er sentrale aktører – egenidentifisering
 - Forskjellige typer rasjonalitet
 - Eksempel fra Jemen
 - Bare aktører i Jemen
 - Sentrale aktører innenfor sektorer og adm. nivå
 - Forskjellige typer relasjoner mellom disse aktørene

SC

Aktør analyse, I

- Engelsk: "stakeholder analysis"
- Laget og operasjonalisert av Verdensbanken
- Metode til å beskrive og analysere relasjoner mellom aktører
- Svært viktig for å forstå konflikter og å løse konflikter



Aktør analyse, II

- I forb. med planlegging av prosjekter
- I forb. med implementering og evaluering av prosjekter
- Brukes også på sektorielt nivå
- Brukes sammen med to andre metoder: "social assessment" og "social analysis"



Aktør analyse, III

Aktør analyse, med referanse til et prosjekt, består av 4 trinn:

1. Identifiser sentrale aktører
2. Bestem interesser og potensiell innvirkning
3. Bestem innflytelse og viktighet
4. Lag en aktør deltaker strategi



Aktør analyse, IV

Aktør analyse består av 4 trinn:

1. Identifikasjon av sentrale aktører

- Hvem er potensielle mottakere?
- Hvem kan bli negativt påvirket?
- Er sårbare grupper identifisert?
- Er støttespillere og motparter identifisert?
- Hva er relasjonene mellom aktørene?



Aktør analyse, V

Aktør analyse består av 4 trinn:

2. Bestem interesser og potensiell innvirkning

- Hva forventer aktørene?
- Hva slags fordeler kan de regne med?
- Hvilke ressurser kan de bidra med?
- Vil deres interesser stå i motsetning til prosjektets målsettinger?



Aktør analyse, VI

Aktør analyse består av 4 trinn:

3. Bestem innflytelse og viktighet

For hver aktør, fastlegg:

- Makt og status – politisk, sosialt, økonomisk
- Grad av organisering
- Kontrol av strategiske ressurser
- Uformell innflytelse – f.eks., pers. forbindelser
- Makt relasjoner sammen med andre aktører
- Grad av viktighet for prosjektets suksess

Aktør analyse, VII

Aktør analyse består av 4 trinn

4. Lag en aktør deltaker strategi

Planlegg å innkludere aktører m.h.p.:

- Deres interesser, viktighet og innflytelse
- Spesielle tiltak nødvendige for å innkludere viktige aktører som mangler innflytelse
- Tilstrekkelige former for deltaking gjennom hele prosjektet – fra planlegging til slutt

SC

Om nettverk, I

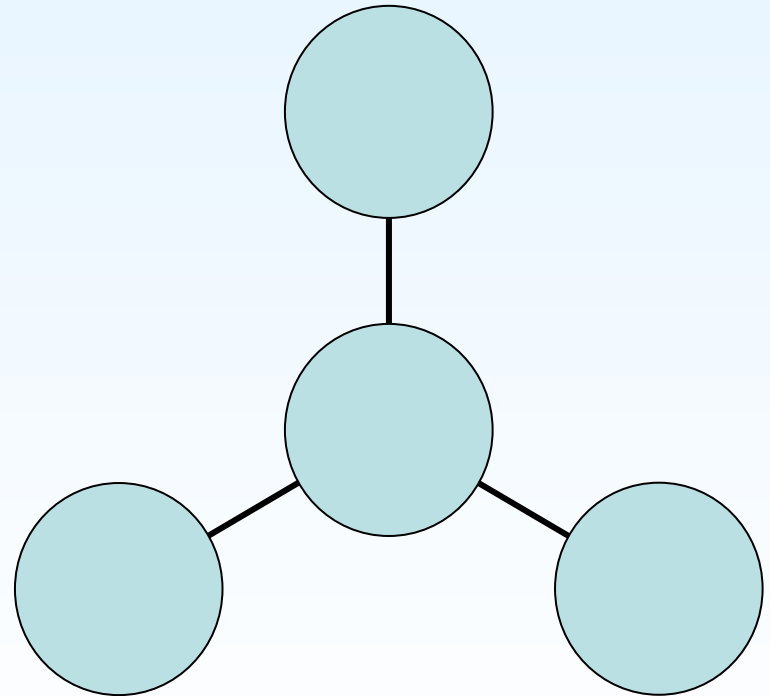
- Sammenkobling av aktører utgjør et nettverk
- Aktørene er knutepunkter, og relasjonene mellom aktørene er koblinger mellom knutepunktene
- Nettverkanalyse analyserer knutepunktene og relasjonene – sterke og svake
- Økende kompleksitet – pro et contra



Om nettverk, II

Et enkelt og generisk nettverk ser slik ut:

- **Noder / aktører**
 - Perifære vs. sentrale
 - Makt vs. avmakt
- **Relasjoner**
 - Styrke
 - Retning
 - Innhold
- **Eksempel fra Ghana**



SC

PROSJEKTER

- Prosjekt organisering og implementering
 - Mange aktører involvert – her på giversiden
 - Flere land
 - Flere konsulent firmaer, ofte på forskjellige nivå, som underleverandører
 - Komplekse sett av virkemidler og målsettinger
 - Aktører har verdigrunnlag – og følgelig målsettinger – som står i konflikt til hverandre
 - F.eks.: religion, kapitalisme, trad. kultur



Prosjekter, II

Eksempler på aktør analyser fra prosjekter jeg har arbeidet med

- Ghana
 - Sterkt sivilt samfunn
 - Voksende regionale forskjeller
 - Moderniseringens konsekvenser
 - Problem: støtte sivilt samfunn, koble sammen offentlig sektor og sivilt samfunn



Prosjekter, III

- Bangladesh
 - Svakt sivilt samfunn på lokalt plan
 - Flere marginale aktører
 - Svært svak regjeringsmakt på lokalt plan
 - Eksempel: fiskeri sektoren
 - Problem: enorme klasseskiller, religiøse motsetninger, kvinners posisjon, kooptering, bokshish,
- Etiopia
 - Etniske motsetninger
 - Problem: forbinde etniske grupper og regioner



Prosjekter, IV

- Serbia
 - Rasisme
 - Problem: få serbere til å akseptere Roma
- Lake Chad
 - Forørkning
 - Enorm befolkningsvekst
 - Problem: få de 5 landene til å samarbeide og ikke motarbeide hverandre



Prosjekter, V

- Mauritania
 - Etniske problemer
 - Lover som ikke beskytter naturgrunnlaget
 - Staten har eiendomsrett til alt, befolkningen bruksrett
 - Problem: få regjeringen til å forstå at befolkningsvekst og tørke, sammen med utilfredsstillende lovverk, samvirker og ødelegger naturgrunnlaget



Summering, så langt

- De som er involvert i et prosjekt, på giversiden, er aktører selv og bringer med seg egne verdier
- Aktørene har offisielle og skjulte målsettinger
- Prosjekter er i økende grad prosess orientert
- Prosjektadm. er hierarkisk – kommunikasjon
- Man må forholde seg ikke bare til mottakerne men også til kolleger og samarbeidspartnere
- Ofte en vanskelig balansegang - kompromisser
- Man lærer noe nytt for hvert prosjekt



RESULTATER

Aktør analyse er viktig for å forstå hva som skjer i mottakerlandet:

- Øke effekt og måloppnåelse
- Minske negative virkninger
- Minske negative virkninger er lite forstått og fokusert på
 - Motparten forstår ikke prosjektsamarbeide og innvirkninger
 - Motparten er ikke interessert



Resultater, II

- Dette kan vi diskutere videre. Jeg foreslår at vi tar utg.pkt. i vårt eget prosjekt, og tenker omkring følgende:
 - Verdier
 - Midler
 - Målsettinger
 - Aktører
 - Målgruppe(r)
 - Andre aktører, som støtter, som motvirker eller som utbytter/utnytter prosjektet
 - Resultater



Til slutt

- Presentasjonen sammen med diagrammer og annet materiale er tilgjengelige her:
 - supras.biz/library/doc/training.html
- Ta gjerne kontakt for å diskutere dette videre

